

YOGO NYAGBANDECI
(Nupe Tribute for your 2022 Birthday)

Hussaini Gana Mohammed

© Indigenous Languages Learning Centre (ILLEC),
Minna, Niger State, Nigeria.

**Bosoko ga ku enyadondo ka
mini dakagi nana o man sayi
be egwadan ILLC Kpikpeba Nupe e
koman zana ka dakagi nana na.**

Caba zhizhe 2022

©2022

**Dakagi gbyagula:- e-book
Sanwogi:- 07031649587**

LABAN - DEDICATION

Min a etun min laban Etsu Soko na e laban zandondo be enyadondo a na, ahbe ezaciwanci Manko Adamu Idris Manarakis tashiru nupe ahbe yegizhi.

DZUNDZUN - INTRODUCTION

Eba min bo, wunzo a. Nna wun de cincin nya egizhi be eye ladan a saranyi, wun yi bagi ko nyizagi. Ah ce kpaye eti egizhi o be enya na e wa wunman ga fe nyagbanfa ya egi na be na a la nyagbanshekpe be ya na e. Nna eza wun yi o na e wagan egi u zhi a wancin be nyagbanfa be afiya ahbe yegborolo nya nusabo e. Nna kpegi kini wanginyi eba eye ladan be enya nazhi go a nyi na ya zandondo mini a bo na. Nna ndondo gajin wun a fa nyagbanfa be egi u nyi kendondo wun ga yi na ahbe fifa be eba bicicin a zhi, wunciko be tetengi. Nna e gikini ya egi kamindondo kendo tso wunga yiyi na. Bemin gboro e, wunjin nna kpata jin enya nana wo ya egi u zhi a. Wunzo na a de egi na a gikini shi bokun wangi na, anma kemin na a la eye dauna wunjin nna kpata jun wo a. Esan wangi nana wunyi, kabo nna ndocizhi lotun nana wo a, wungo nyi na a lo na. Yi ga cin u le, kandoci wo a de nna na e fa nyagban eba eye ladan egizhi wanginyi na yi a wo na. Nna kpata na kpeti kinbo na toh nazhi mangi na tsoci twarya nya egi zhi ya na, min e wa dajin ya ye be nyagbafa nana e. Cincin ahbe eye ladan nya ba ye wun a ye batan.

SIGNED:-

*Adamu Idris Manarakis niw,
Nupe Language Professor Honourary,
Tashiru Nupe & Founder / Director ILLEC,
National Sec NAICREW & President NIWAN.
17th August, 2022.*

ENYANAZHI FI NINBO NA - TABLE OF CONTENT

1. Laban-----	2
2. Dzundzun-----	3
3. Yogo Etsu Ryatwa-----	5
4. Nna zakama -----	8
5. Nna zhi a kperi-----	10
6. Yogo-----	12
7. Efu lo na wun la egban lo a-----	13
8. Kube efo minma e nna-----	17

YOGO ETSU RYATWA

Yogo nnasako
Yogo nuwan yeko
Yogo nuwan sangi
Yogo nuwan edu
Yogo etsu ryatwa
Yogo etsu ewuce
Yogo cigban gawu

Wo kpe u ye?
Wun dana bologi nyi
Wun tana tsakagi nyi
Wun e zhena ke bayele na
Wun a jin wun fe bana ke
tangana na.

Efu nini na gan dini kaman na
Dangi gigi na gan nanko ruga na,
Zeni na a ce eza gbagurasa na,
Zana e twarya twa ke a wo gbata na
Zana e twaryatwa ebo soko o na.

Nuwan na man gan efu na
Egi na wogbo mana
Egi na wobanba man na
Egi na wodyamishi man na
Egi na wojigi man na
Egi na etsu man na.

Yina yi efo mima nna yi
Nna na e lotun bagi na
Nna na a ce nda ndoci na
Nna na e wo egan yi wun ku
ede a na
Nna na a ce nyizagi kpata na.
Nna na e bo be yi nya a na
Nna na yebo zandondo na

Nyagban yi nya a she be nna
e.

Kankuru dan nuwan
Kasa ma dan nuwan o
Anma eduku nya kankuru

Wun a ce nya kansa
Woga de evokashi
Wo a tswa kankani.

Ninma tsa yi nya e man o
ni
Ebo eshi na a gbo nanpa na
Egun wun dan ninbo
Woman ga be tsun eti
nanpa dan emi eshigi o
Kelo kezhin danbo a
Ezun bo wun wa wun o.

Zana soko lina
Egi na nda yebo na
Egi na nna yebo na
Egi na zandondo yebo na
Egi guru nayi boye zakama
na.

Ka eza wun soko a
Wun a wun enya na soko

jin na
Ka wo ma fin sokowunba a
Wo a fin dzuko dan ni
Ebo gigan na dakun gan pati na,
wun jin degi a.

Wun ba dagba ba fe de ego ni
Soko man le nanko ye
wunci a nukpanyi laya wurya

Bishe ma le nuwan ye
wun ci da a jo jikana ni.
Bana ah kpa soko yena
Soko dan бага bo a ni
Anma soko dan bandondo ni
Elu na gi wuci na
Wun ci e tayigbe na
Wunga kpegan dobina man
Eti u bo wun a lele o.

NNA ZAKAMA

Kubetun i Yogo

Yi ye a dajin nyarama

Yi nya e wo be wo nyi nna yi

Wo a gan jin be yi nyi nna

Soko gbaugi ga a ga wo e wo.

Wo e ba yi jinre

Wo e ce yi wu kamindondo

Wo e bo yi nya a

Wo e bo be kara yi nya a

Wo e bo be egiti yi nya a

Wo e bo be egan yizhi nya

Ebo wo a fe nna wangi

Ya zandondo.

NNAZHI A KPERI

Nna de gwapa,
Nda ma de gwapa
Nda ga la gwpa u,
Wun a la a la a be u nyi
Nna ma ga la egwapa u,
Wun a lalakpe egizihi
Kabo a gan a,
Nnazhi a kperi
Soko u ga nnazhi!

Ka egi la a gi a
Nna a gi wo a
Ka egi la a lele a
Nna a le wo a
Ebo cin nna loba egi o

Bana e la eya na
Eh la doko bo a
Ebo kara doko
Wun jin nya Tyatyagi a

Ebo ka pati o gan
dozhi
Wun ba dagba ba
Wun ci e sogbere
Ade enya eshigi a jun a
na
Wun ba gaba ba
Wunfe sogbyagbya
Ade enya eya jin u na
Wun ba gungi ba
Wunfe da kasan
Ade enya kasa jin u na
Ebo zana gogan na
Wun gu gan a ni.

Kin nupe jin ebo
Nupencizhi jin ebo
Bidacizhi jin ebo
Manarakis jin ebo
Illec jin ebo
Kpikpegi illec zhi jin
ebo

Yi jin ebo be Yogo e.
Yogo a zoge be nda e
Yogo a zoge be nna e
Yogo a zoge be zaye u
zhi

Yogo a zoge be yegizhi
Yoga a zoge be
kinnupe
Yogo a zoge be bida e.

YOGO

Wo a zhe wuru
Na zandondo fa wuru
na
Wo a zhe nuwan
Na zandondo fin na
Wo a zhe cigbe
Na e sa gunci gun na
Wo a zhe ewo
Na zandondo wa na

Wo a zhe efe
Na zandondo wa na
Ganya zandondo
Wungan ba a, wun ba a,
Wun be ba ah, wunga ba
a man
Kinnupe o kpata
Dozhin u gun guba ni
Eba ryatwa be ewuci e
Wunga la min ga yi u,
Min gan yogo etsu
ryatwa o.

Wo yi shidzo li
Nupencizhi man gan,
Shidzo li e li tsukun a
Agan kpako nusa o,
Bo e tun enya sana o
Anma min gan
Nusa na a gi enyasana na,
Banbe nako na shidzo
Lo kun nuwan finzhi na.

EFU LO NA WUN LA EGBAN LO A

Efu lo na,
Wun la egban lo a ni
Wun a zhe kpantsuku ni
Na shelu u gigun masun na ni

Efe na min kpeye na
Wun e la enya nuwan a
Sayi de wun kuku be so u
Jekun na nnko eza du na
Wun a po yagi egwa bo a

Eh tu kara tu kan eye na
Zandondo e tu kan tupka a.
Elu gigi ndondo naga gba esan nna u ye na
Dada gan yi o kede wunga a zhe enyagici zungbere

Tyatyagi le rakun ye a gi ekan
Wun eyewu gan enya na dashin na o
Ebo mamarigbo jin enyagici bishe a.
Nanvo yizheci ma e kan boye Soko a

Gidigbo pa kara
Wun de eza a tu a
Wun a tu etitacin u
Ewo dzuru e ba kpwatwala nyi fan
Egwangi man soko a nyi u fan o.

Ebo gulu bo a gun ena o
Elu ndoci man ah po bo o
Cincin gba egan wawagi a
Eza navo ma e go eyeshi a.

Kata na kulokuzhinci tu na
Min gan wun ga a gbinya
Ebo zandondo de rikpe nyaba u
Wun a gban yawo gan rina

Ahtso ga e jin wun o
Wun ma a gban saranyi.

Tangi e wan egwagi a nna
Ka ega elu ga a zo elu
Min gan wun a zo enyasosongi a
Eti nanko e so ningbana bo a.

Ah gan ah wa kako nbo
Gulu natso anma wana
De eba ya ta nbo bo a

Ah gan
ah la
gira a
nya
Wun ga
be lo,
Wun a
lolo be
egi
bishe a

Ah batan gan soko dan bandondo bo a
Egwangi de enya ewun a
Anma wun de nagban.

Ega ga bi a ca emintso nyi zhi
Dalo nya ega wunci a tsotso
Emintso man ga e ba zhi ega
Tosun dalo nya ega a tsotso.

Kingi ge, wun e kangwa Wandu
Wangi jin wun e la yegborolo be

Bojin wangi e la eza bana
Eryatwa wun e la yekokpe be.
Eza a la gbugbuke lo emin Soko?
Enya na Soko ga a jin a ni na zandondo wa eba wun u shi.

Ewo gurugudu a ce nya kansa
Kansa o tso man a ce u etun o
Zana gan wun a ka pati vundunu na
Wuntso ga egwa tan o
Cini de egwa zandondo ma a la,
Egwa egwa tan u ma.
Wo e go eza go egwa gubaba
Wo e kpa dede be zandondo nya a
Wo e le be egan eza nya a
Woci e san be egan eza nya nna

Egi Etsu Umaru Sanda Ndayeko
Egi wogbo, nuwoye nya Nupe
Ah da eya na wun dabe!
Ah da etswa na wun dabe!

Ah da gokati na wun dabe!
Ah da efo na wun dabe!
Ah da kakun na wum dabe!
Ah da gika na wun dabe!.

KUBE EFO MIMMA E NNA

Wo a zhe bayetin ya kinnupe nna
Wo ci ke ya a zhe ewuce ya kinnupe nna
Yegboro to zunma wo a ge nna
Etun wozhi kpata a ge nna.

Yi nya e fanyagban be efo nana e
Yi nya e ke manni be efo yina
Yi ye a dajin ya Soko be efo yina
Natso a fe efo minma nna na.

Soko u be bawu ya nna
Bolobolo to yegun Soko
Min nyaba u ya nna

Nuwan ga a kpo a zhempa a de fin

Nuwan a
gbin yikan
Kosun man
jin emin
nda wun a
Ke gaba na
wo ya o
Woga dabe
eba

Zandondo e
da a zunma
Makundun
u ga a
dzunta
Wuryagi
zhi e la bici
so

Zhi min e gan o? Yogo yi o ni.
Gbara kpata a kpako zheba kin
Babo wo a kpe na wun e lili tan na o
Eye mana kpako luku

Ezheci e gan nyaba u gan
Nya Soko a tsa o
Ebo Soko ga wun kagbo enyadondo o.
Soko a be egwasheloye nna
Soko be elatu ya wo e nna
Soko be bolobolo ya wo e nna
Soko a ya wo e jin lokpa nna.
Soko dan be wo e nyi nna.
Soko u be yegborolo ya wo e
Soko a gikini ya wo e Kamindodo.
Gboroci!